

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3587/2022
07.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Шефкета Доловац, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Србија“ АД Београд, коју заступа Адвокатска канцеларија „Аврамовић и партнери“ из Београда, ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 1531/21 од 07.09.2021. године, у седници одржаној дана 07.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене.

ПРЕИНАЧАВАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Пазару Гж 1531/21 од 07.09.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Пазару П 973/21 од 07.07.2021. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се утврди да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. Уговора о кредиту број ..., закљученог дана 28.07.2016. године, између тужиоца и тужене банке и то у делу који носи назив „Накнаде и трошкови“, а којом је прописано: „Корисник кредита се обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимално 1.600,00 динара“, да се обавезе тужена да тужиоцу исплати износ од 24.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.07.2016. године до исплате, као и да се обавезе тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова поступка исплати износ од 60.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П 973/21 од 07.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор месне ненадлежности. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. уговора о кредиту број ..., закљученог дана 28.07.2016. године између парничних странака. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 24.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.07.2016. године, па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 32.860,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару Гж 1531/21 од 07.09.2021. године, одбијена је жалба тужене и потврђена је наведена првостепена пресуда.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, јер је побијана другостепена пресуда у супротности са правним ставом Врховног касационог суда о дозвољености уговарања трошкова кредита од 22.05.2018. године, као и са допуном тог става од 16.09.2021. године, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као корисник кредита са туженом банком као даваоцем кредита, дана 28.07.2016. године закључио Уговор о готовинском кредиту број Према одредби члана 9. став 1. тачка 1. наведеног уговора, тужилац се обавезао да плати банци фиксну једнократну накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, у износу од 2% од износа одобреног кредита. Првостепени суд је наведено чињенично стање утврдио на основу уговора о кредиту од 28.07.2016. године, понуде, обавезних елемената уговора, плана отплате кредита и интерног налога за пренос.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови заузимају правно становиште да је спорна уговорна одредба супротна основним начелима облигационог права садржаним у члановима 11, 12. и 15. ЗОО. Закључују да тужена банка у понуди није имала специфициране, јасне и недвосмислене податке о трошковима.

Тужена није доставила документацију из које би се утврдио начин и висина утврђења трошкова обраде кредита, односно доказа који се односе на структуру тих трошкова.

С обзиром на заузето становиште, тужилац има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 210. и 214. Закона о облигационим односима, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцини Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају јер је предметни уговор о кредиту закључен 28.07.2016. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговорајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају

његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем образцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3. висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

У конкретном случају тужена је доставила понуду тужиоцу поводом закључења предмета уговора. У наведеној понуди је утврђена висина једнократне накнаде за обраду захтева. Тим документом тужиоцу је јасно предочена накнада за обраду захтева. Стога чињеница са становишта информисаности тужиоца о предметној обавези није ни била спорна. Како је тужилац са садржином наведене понуде обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру, нити стварне трошкове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива. У ситуацији када је трошак обраде кредита био исказан кроз ефективну каматну стопу и садржан у понуди банке, на коју је корисник кредита пристао, тај трошак је од корисника кредита наплаћен на законом дозвољен начин. Из наведеног следи закључак да је тужилац својевољно пристао на тако уговорене услове. Тужилац је имао могућност да одустане од закљученог уговора о кредиту, у року од 14 дана од дана закључења уговора, у складу са одредбом члана 12. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Како то није учинио и како је био упознат са врстом и висином свих трошкова који падају на његов терет по основу закљученог уговора о кредиту, следи да је банка у свему законито поступила. У складу са изнетим, наведена одредба уговора о кредиту којом је предвиђена накнада за трошак обраде кредита није ништава.

С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то на име састава једног образложеног поднеска 9.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, на име састава жалбе и састава ревизије по 18.000,00 динара према важећој АТ. Туженој нису признати трошкови судских такси другостепеног и ревизијског поступка јер нису оредељени у складу са одредбом члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**